

DOR: 20.1001.1.27833542.1401.2.5.2.5

PRESENTING THE MODEL AND ANALYZING THE CONTENT OF THE STATEMENTS OF THE SUPREME LEADER REGARDING THE ISLAMIC LIFESTYLE

(Received: 2022-03-17 / Accepted: 2022-07-14)

Javad Zarvandi¹

Nafiseh Rahmani Zarvandi²

ABSTRACT

Today, lifestyle has taken on a remarkable importance and has attracted the attention of researchers and elites of the society more than before; because in the recent complicated world, people's lifestyle is an important part of the culture of different societies. Considering the importance of this issue, the authors of the present article have tried to evaluate and analyze the indicators of lifestyle in the statements of the Supreme Leader of the Revolution, which has made in various ceremonies from 1369 to 1398 SH.

The current research method includes quantitative and qualitative content analysis. In the first part, i.e. quantitative content analysis, important and keywords and their frequency according to the target texts were counted and analyzed. The second part, qualitative content analysis, emphasizes the systematic approach of Strauss and Corbin (1998) for grounded theory. In this research, all the guidelines and speeches published by Ayatollah Khamenei (Mudda zhillu-hu'l aali) about the subject under investigation, through his official website and Hadith Velayat software, have been examined. In order to analyze the qualitative content, first, the collection of speeches, statements and messages of the Supreme Leader was examined line by line, and finally, it was conceptualized and then categorized. Also, the authors were able to determine the concepts and categories according to the common characteristics and conceptual connection as well as the degree of similarity between the open codes.

KEYWORDS: Supreme Leader, Lifestyle, Culture

1- Assistant Professor in Department of Humanities, Shahid Sattari University of Aviation Sciences and Technology, Tehran, Iran, (corresponding author), Email: javadzarvandi@gmail.com

2- PhD student, Philosophy of Religion, University of Religions and Denominations, Qom, Iran, Email: nzarvandi818@gmail.com

ارائه الگو و تحلیل محتوای بیانات مقام معظم رهبری (مد ظله) درباب سبک زندگی اسلامی

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۲۶ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۲۳)

جواد زروندی^۱

نقیسه رحمانی زروندی^۲

چکیده

امروزه سبک زندگی اهمیت شایان توجهی را به خود اختصاص داده و توجه پژوهشگران و نخبگان جامعه را بیشتر از پیش، به خود جلب کرده است؛ زیرا در دنیای پیچیده امروزی، روش و سبک زندگی افراد، قسمت مهمی از فرهنگ جوامع مختلف را در بر گرفته است. با توجه به اهمیت این موضوع، نویسندگان این مقاله تلاش کرده‌اند تا شاخص‌های سبک زندگی در بیانات رهبر معظم انقلاب را که در مراسم‌های مختلف از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۸ ایراد نموده‌اند، احصا و بررسی نمایند. روش تحقیق حاضر، شامل تحلیل محتوای کمی و کیفی است. در بخش اول یعنی تحلیل محتوای کمی، واژگان مهم و کلیدی و نیز مقدار فراوانی آن‌ها با توجه به متون مورد نظر، احصا شده و مورد تحلیل قرار گرفته‌اند. بخش دوم یعنی تحلیل محتوای کیفی، بر رهیافت نظام‌مند استراوس و کوربین (۱۹۹۸) برای نظریه‌مبنایی تأکید دارد. در این پژوهش، کلیه رهنمودها و سخنرانی‌های منتشر شده از سوی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مد ظله العالی) درباره موضوع مورد بررسی، از طریق سایت رسمی ایشان و نرم‌افزار حدیث ولایت، مورد بررسی واقع شده است. به منظور تحلیل محتوای کیفی، ابتدا مجموعه سخنرانی‌ها، بیانات و پیام‌های رهبری معظم، سطر به سطر بررسی گردید و در نهایت، مفهوم‌پردازی و سپس مقوله‌بندی شد. همچنین نویسندگان با توجه به خصوصیات مشترک و ارتباط مفهومی و نیز میزان مشابهت میان کدهای باز، توانستند مفاهیم و مقولات را تعیین نمایند.

کلیدواژه‌ها: رهبری، سبک زندگی، فرهنگ

۱- استاد یار گروه علوم انسانی، دانشگاه علوم و فنون هوایی شهید ستاری، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)، پست الکترونیکی: javadzarvandi@gmail.com

۲- دانش‌آموخته دکتری، فلسفه دین، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران. پست الکترونیکی: nzarvandi818@gmail.com

بیان مسئله

امروزه واژه سبک زندگی که دارای مفهوم تازه و نوظهوری است، پا به فضای اجتماعی و عرصه ادبیات گفتمانی کشور ما گذارده است و دیدگاه‌ها و نظرات متفاوتی را پیرامون خود خود گرد آورده است.

رهبر معظم انقلاب (مد ظله العالی) در ارتباط با این موضوع، ابعاد مختلفی را مطرح و تأکید ویژه‌ای بر مفهوم سبک زندگی نموده‌اند. همگام با تأکیدات معظم له، جامعه نخبگان و عالمان دلسوز نیز بیانیه ایشان در گام دوم انقلاب را به دیده منت، مورد بررسی قرار داده و توجه فزون‌تری بدان داشته‌اند تا از این رویکرد بتوانند شناخت بهتری از زوایای آشکار و پنهان آن داشته باشند.

رهبری معظم، در بیانیه گام انقلاب، مقوله سبک زندگی را این‌گونه مورد بررسی قرار داده‌اند: «اگر پیشرفت همه‌جانبه را به معنای تمدن‌سازی نوین اسلامی بگیریم، این تمدن دارای دو بخش ابزاری و نیز حقیقی و اساسی خواهد بود که سبک زندگی بخش حقیقی آن را تشکیل می‌دهد؛ بخش ابزاری یا سخت‌افزاری این تمدن نیز موضوعاتی است که در فضای امروز به‌عنوان نمودهای پیشرفت مطرح می‌شود؛ از قبیل علم، اختراع، اقتصاد، سیاست، اعتبار بین‌المللی و نظایر آن. در معارف اسلامی اصطلاح عقل معاش در مفهوم جامع خود مترادف مفهوم سبک و فرهنگ زندگی است و در قرآن کریم نیز آیات فراوانی در زمینه سبک زندگی وجود دارد» (سخنرانی مقام معظم رهبری در جمع مردم خراسان شمالی، ۲۳ مهر ۱۳۹۱).

همان‌طور که بیان شد، امروزه سبک زندگی، اهمیت شایان توجهی را به خود اختصاص داده و توجه پژوهشگران و نخبگان جامعه را بیشتر از پیش، به خود جلب کرده است؛ زیرا در دنیای پیچیده امروزی، روش و سبک زندگی افراد، قسمت مهمی از فرهنگ جوامع مختلف را در بر گرفته است.

سبک زندگی عبارت است از الگوی هم‌گرا (کلیت تامی) یا مجموعه منظمی از رفتارهای درونی و بیرونی، وضع‌های اجتماعی و دارایی‌ها که فرد یا گروه بر مبنای پاره‌ای از تمایلات و ترجیح‌ها (سلیقه‌اش) و در تعامل با شرایط محیطی خود ابداع یا انتخاب می‌کند. یا به‌اختصار، سبک زندگی، الگو یا مجموعه نظام‌مند کنش‌های مرجح است (مهدوی کنی، ۱۳۸۷: ۷۸). در تعریفی دیگر چنین آمده است: سبک زندگی عبارت است از الگوی زندگی فردی که در

فعالیت‌ها و دل‌بستگی‌ها و افکار شخصی، خود را نشان می‌دهد (شوشتری زاده، ۱۳۸۲: ۸۴).
 ضرورت این بحث زمانی آشکارتر و شفاف‌تر می‌شود که نگاهی فراجناحی و فارغ از هرگونه
 پیش‌داوری و قضاوت به نسل جوان و شیوه زندگی آن‌ها بی‌افکنیم. در این صورت به‌وضوح
 درخواهیم یافت که یکی از مهم‌ترین و پرچالش‌ترین عرصه‌ها جهت رصد تغییرات سبک زندگی
 و بررسی تحولات فرهنگی کشور، مطالعه این موضوع در میان آینده‌سازان جامعه یعنی جوانان
 است؛ زیرا بعضی از ویژگی‌های فرهنگی که در میان جوانان رواج یافته و متجلی می‌شود، از
 مقتضیات همان نسل و دوره سنی خاص است و بدیهی است که پس‌از آن و با پایان یافتن شر و
 شور جوانی، این عادات فرهنگی نیز تکرار نخواهد شد؛ اما یک سری از ویژگی‌های فرهنگی
 نیز در میان جوانان رواج دارد که مهم‌تر از قبلی است، زیرا آهسته در نهاد جوانان جای گرفته
 و نه تنها کنار گذاشته نخواهد شد، بلکه زمینه‌ای را فراهم می‌کند که در آینده نیز در میان سایر
 اقشار جامعه تسری یابد و گستره خود را فراتر از سن جوانی ببرد. از همین روست که بدخواهان
 و دین‌ستیزان نیز هجمه‌های برنامه‌ریزی شده خود را با هدف آسیب رساندن به این گروه طراحی
 کرده و آن‌ها را هدف قرار داده‌اند؛ لذا باید بدانیم که بررسی سبک زندگی در میان همه قشرهای
 جامعه، مهم است، اما می‌بایست این موضوع را در میان جوانان با توجه جدی‌تری دنبال نمود
 و نحوه زندگی آنان شامل نگرش‌ها و ترجیحات و انگیزه‌های رفتاری آن‌ها را با دقت و دغدغه
 بیشتری بررسی کرد. این امر، نه تنها یک ضرورت، بلکه فراتر از آن، نیازی انکارناپذیر است؛
 زیرا تنها از این رهگذر است که می‌توان ریشه بسیاری از انحراف‌های خطرناک میان آن‌ها را
 شناخت و از رفتارهای انحرافی آن‌ها پیشگیری کرد. با توجه به اهمیت این موضوع، نویسندگان
 این مقاله تلاش کرده‌اند تا شاخص‌های سبک زندگی در بیانات رهبر معظم انقلاب را احصا و
 بررسی نمایند.

پیشینه تحقیق

درباره موضوع سبک زندگی در ایران، رساله‌ها و کارهای تحقیقاتی معدودی وجود دارد
 که در این میان می‌توان به نگاشته محمدرضا رسولی اشاره کرد. این تحقیق با نام «بررسی
 سبک زندگی در تبلیغات تجاری تلویزیون» به دنبال ارائه تصویری جامع از ویژگی‌های کمی
 و کیفی تبلیغات تجاری و بررسی شیوه‌های زندگی موردتوجه است. حسن چاوشیان تبریزی

در پایان نامه «سبک زندگی و هویت اجتماعی، مصرف و انتخاب‌های ذوقی به‌عنوان شالوده تمایز و تشابه اجتماعی در دوره اخیر مدرنیته» در پی تشخیص سبک‌های زندگی در الگوی کنش و گروه‌بندی اجتماعی بوده است. نویسنده معتقد است هویت فردی و جمعی اعضای جامعه مدرن کلان‌شهری به کمک موقعیت یا ویژگی‌های ساختاری آن‌ها تبیین نمی‌شود، بلکه تا حد زیادی به کنش مصرف و انتخاب‌های مصرفی بستگی دارد و ماهیت فرهنگی دارد. سید نورالدین رضوی زاده نیز در کتاب «بررسی تأثیر مصرف رسانه‌ها بر سبک زندگی ساکنان تهران» بر این باور است که ارتباطات با پیش رو نهادن یا معرفی سبک‌های متعدد و متنوع زندگی، پابندی افراد را به سبک‌های سنتی امتحان کرده و با اشاعه الگوها، ارزش‌ها و کالاهای مصرفی نوین، به اشاعه سبک‌های زندگی نوین می‌پردازد. شهابی در سال ۱۳۷۷ به روش کیفی و با استفاده از تیپ ایده‌آل، یک تقسیم‌بندی از سبک‌های زندگی جوانان ایرانی ارائه کرد که براساس آن سه نوع سبک زندگی در بین جوانان ایرانی وجود دارد که شامل سبک زندگی هم‌نوایانه یا متعارف، سبک زندگی بسیجی و سبک زندگی جهان‌وطنانه (شهابی، ۱۳۸۶، ۳۷). تقی آزاد ارمکی و شالچی، ۱۳۸۴، ۱۶۳ نیز در مقاله «دو جهان ایرانی: مسجد و کافی‌شاپ» با توجه به نظریه بوردیو به بررسی مقایسه‌ای دو سبک زندگی در میان جوانان منطقه ۳ شهر تهران می‌پردازند. سبک زندگی اصول‌گرایی انقلابی که متأثر از ارزش‌های انقلاب اسلامی است و اجتناب از روابط با نامحرم و دوری از مد و مصرف‌گرایی غربی و اصرار بر هویت اسلامی در مقابل هویت غربی و ارتباط با جنس مخالف از جمله ویژگی‌های این سبک است (خانی، ۱۳۸۶، ۱۶). در بررسی دیگر، نشان داده شده است که از بین مؤلفه‌های پایگاه اجتماعی-اقتصادی و میزان دین‌داری و ارتباط آنها با سبک زندگی دانشجویان دانشگاه تربیت معلم؛ دین‌داری با سبک زندگی دانشجویان ارتباط بیشتری دارد (رضوی‌زاده، ۱۳۸۳، ۲۱). در بررسی دیگر، به تأثیر ارتباطات در تمایل به تغییر سبک زندگی روستایی به گسترش استفاده از تلویزیون و ویدیو و اثر آن در تغییر نگرش روستاییان به زندگی شهری، تمایل به مهاجرت و تغییر سبک زندگی پرداخته شده است (بی‌نام، کلیات و مبانی نظری سبک زندگی اسلامی، ۱۳۹۷). در پژوهش دیگری، قاسمی و همکاران (۱۳۹۴)، نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی را در شکل‌بخشی به سبک زندگی دانشجویان دختر محور قرار دادند و نتایج این اثرگذاری در

ساختن خرده‌فرهنگ‌های دخترانه را در میان ۶۳۶ دانشجوی دختر سه دانشگاه آزاد دخترانه فلاورجان، علوم پزشکی اصفهان و صنعتی اصفهان بررسی کردند. به‌منظور بررسی کردن سبک زندگی، مؤلفه‌های مربوط به چگونگی گذراندن اوقات فراغت و ارتباطات انسانی با دیگران، همچون دوستان و خانواده و مخصوصاً برقراری ارتباط با جنس مخالف بررسی شده است. نتایج کسب‌شده، حاکی از آن است که میان سبک زندگی دختران دانشجو و عضویت آن‌ها در شبکه‌های اجتماعی مجازی، ارتباط معنادار و مستقیمی برقرار است. به‌طوری‌که چنانچه زمان استفاده از این شبکه‌ها و نیز زمان حضور آن‌ها در این فضا، افزایش یابد، مؤلفه‌های مربوط به گذراندن اوقات فراغت و ارتباط با دیگران نیز تغییر می‌یابد، به‌طوری‌که خرده‌فرهنگ‌های دخترانه را در میان دانشجویان دختر به وجود آورده است، ولی در زمینه برقراری رابطه با جنس مخالف، معنادار بودن این رابطه ضعیف است (به نقل از عیدی زاده و احمدی بلوطکی، ۱۳۹۷، با اندکی تغییر؛ قاسمی و همکاران، ۱۳۹۴). همان‌طور که بیان شد، نتایج بررسی‌های اجمالی در تحقیقات و مقالات مختلف صورت گرفته نشان می‌دهد که در این زمینه پژوهشی که مستقیم به این موضوع پرداخته باشد، صورت نگرفته است.

روش تحقیق

روش تحقیق حاضر، شامل تحلیل محتوای کمی و کیفی است. در بخش اول یعنی تحلیل محتوای کمی، واژگان مهم و کلیدی و نیز مقدار فراوانی آن‌ها با توجه به متون موردنظر، احصا و تحلیل شده است. بخش دوم یعنی تحلیل محتوای کیفی، بر رهیافت نظام‌مند استراوس و کوربین (۱۹۹۸) برای نظریه‌مبنایی تأکید دارد که در آن، تحلیل داده‌ها بر گام‌های کدگذاری شامل کدگذاری‌های باز، محوری و انتخابی استوار است. کدگذاری‌ها و مقوله‌بندی‌های ذکرشده، با استفاده از نرم‌افزار مکس کیودا به دست آمده است؛ و درنهایت، از طریق پست الکترونیکی یا به‌صورت حضوری، در اختیار خبرگان و صاحب‌نظران قرار گرفته و مورد تأیید آن‌ها واقع شده است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و یافته‌ها

به‌منظور تحلیل هرچه دقیق‌تر بیانات و آثار مقام معظم رهبری درباره موضوع موردبررسی، ابتدا مفاهیم مرتبط با این موضوع، با کمک نرم‌افزار مکس کیودا استخراج شده و محتوای آن

به صورت کمی و کیفی تحلیل شده است. در تحلیل محتوا هدف این بوده که میزان تأکیدات رهبری معظم در ارتباط با موضوع بررسی شود. در تحلیل محتوا، مفاهیم و کلمات کلیدی در بحث سبک زندگی، به گونه‌ای انتخاب و احصا گردیده که تمام مفاهیم بیان شده را به طور کامل پوشش دهد. با استفاده از سایت Khamenei.ir و نرم‌افزار حدیث ولایت، ۲۸۰ صفحه متن مرتبط با موضوع مقاله، مشخص و جمع‌آوری شد. بسیاری از صفحات به دست آمده، با یکدیگر تشابه و تکرار داشتند. به همین خاطر مورد پالایش قرار گرفتند و در نهایت میزان متون به ۱۵۰ صفحه تقلیل یافت.

جستجوی مفاهیم و متن کاوی در پیام‌ها، بیانات، آثار و سخنرانی‌های معظم له با کمک نرم‌افزار MAXQDA12 صورت گرفت. این نرم‌افزار، یکی از پرکاربردترین نرم‌افزارهایی است که در زمینه نظریه پردازی و نیز تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برنامه طراحی شده در این نرم‌افزار، قابلیت تحلیل حرفه‌ای و پیشرفته داده‌های کیفی را دارد و به همین دلیل، بهره‌گیری از روش‌های تحقیقی کیفی را برای محققان علوم مختلف فراهم می‌سازد. به منظور تحلیل محتوای کیفی، ابتدا مجموعه سخنرانی‌ها و بیانات و پیام‌های رهبری معظم، سطر به سطر بررسی شد و در نهایت، مفهوم پردازی و سپس مقوله‌بندی شد. همچنین نویسندگان با توجه به خصوصیات مشترک و ارتباط مفهومی و نیز میزان مشابهت میان کدهای باز، توانستند مفاهیم و مقولات را تعیین نمایند. بر همین اساس، در ادامه، شاخص‌های سبک زندگی در بیانات رهبر معظم انقلاب را که در مراسم‌های مختلف از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۹۸ ایراد نموده‌اند، احصا و بررسی نموده‌ایم که در جداول ذیل نشان داده شده است.

کدگذاری محوری

با مقایسه کردن مفاهیم و کدهای مختلف به دست آمده، شرایطی فراهم می‌شود تا بتوان زمینه‌های اشتراک بیشتری را در میان آن‌ها بررسی و کشف کرد. این امر سبب می‌شود بتوانیم مفاهیم مشابه را به صورت قالب‌های یکسان طبقه‌بندی نماییم. در جدول زیر به این امر پرداخته می‌شود:

جدول شماره (۱) طبقه‌بندی عناوین

کدگذاری محوری	کدگذاری باز	مصادیق
خدایمحموری	معرفت الهی	درایت و فهم و آگاهی علمی از دین؛ بالا بردن بینش اعتقادی؛ دارا بودن جهان‌بینی توحیدی و دینی؛ افزایش دانش و بصیرت دینی؛ آخرت‌گرایی و اعتقاد به معاد
	عبودیت و بندگی خدا	داشتن ایمان و باور توحیدی؛ تسلیم خداوند شدن با دل و زبان؛ پیشی گرفتن در انجام واجبات و ترک محرمات؛ پایبندی به احکام دینی و الهی و به امر به معروف و نهی از منکر
	تقوا	اعتقاد به خدا و باور به حضور داشتن در محضر خدا؛ دوری جستن از افکار و نیات کفرالود؛ پرهیزگاری و مراقبت از گفتار و رفتار؛ اسیر نبودن در حصار هوا و هوس؛ توجه به تقوای فردی و جمعی
	توجه و یاد خدا	ارتباط قلبی با خدا؛ توکل داشتن به خدا و اطمینان یافتن به الطاف و مدد الهی؛ خواندن نماز اول وقت و مداومت بر ذکرگویی و احادیث؛ اصرار و پایداری در نیایش و دعا
	پالایش و خودسازی	اخلاص در عمل؛ استغفار ورزیدن از گناهان؛ تلاش برای تهذیب نفس و طهارت باطنی؛ تسلط یافتن بر نفس؛ تقویت کردن توانایی نبرد با خواسته‌های شهوانی و نفسانی
	الگوپذیری از پیامبران الهی و اهل بیت (ع)	امام‌شناسی و شناخت معصومان (ع)؛ اعتقاد به نیازمند بودن همه انسان‌ها به وجود راهنمایان الهی؛ باور داشتن به نظارت ولی عصر (عج)؛ برقراری رابطه قلبی با ائمه اطهار و مدد گرفتن از آن بزرگواران
	توجه به قرآن کریم	فهم قرآن و انس با آن؛ آموختن قرآن کریم و تدبر در آیات آن؛ عمل کردن و پیروی از قرآن کریم
	معنویت	معنویت، یک ضرورت مهم در زندگی بشر؛ فقدان معنویت و ترویج مادی‌گرایی؛ ضرورت استحکام بخشی معنویت در آحاد جامعه؛ معنویت، حلقه مفقودشده در دنیای کنونی؛ وجود انحراف در زندگی بشر به دلیل نبودن معنویت
	تعالی خواهی و کمال‌جویی	کسب تعالی معنوی؛ هدف قرار ندادن منافع دنیوی و مادی؛ جهت‌بخشی زندگی دنیوی بشر به سمت اهداف الهی؛ تلاش در راستای سعادت و کرامت انسانی

مصادیق	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
	<p>استقامت و صبوری در مقابل مصیبت‌ها؛ صداقت و یکسان بودن ظاهر و باطن؛ دعوت به سوی حق و دفاع کردن از ارزش‌ها؛ صبر و بردباری و تحمل سختی‌ها و مشکلات؛ شجاعت و ایثار و از خودگذشتگی؛ اخلاق نیکو و کرامت مداری؛ شکرگذار واقعی بودن و درک کردن مقام شکر؛ کسب فضایل اخلاقی، لازمه زندگی بشر؛ رعایت عدالت و انصاف؛ انتقادپذیری؛ تسلیم نشدن و صلابت در برابر وسوسه شیطان؛ خشوع و خویشن‌داری</p>	<p>اخلاق محوری</p>
	<p>پویایی و نواندیشی به همراه تلاش علمی؛ دفاع از ارزش‌های اسلامی و انقلابی بودن؛ اعتلاطلبی و احساس عزت نفس در میان نخبگان مؤمن و پاکدامن؛ روحیه قوی و حفظ منزلت فردی؛ اعتماد به نفس و دوری کردن از رفتارهای منافی با شأن انسانی؛ عشق به اسلام و انقلاب و روحیه دلسوزی و جهاد</p> <p>نجابت و کمک به یکدیگر؛ کوشا و پراگیزه و متعهد بودن؛ توانمندسازی و آموزش و تقویت نمودن پایه‌های علمی کشور؛ متعمق و منظم بودن و تأکید بر افزایش آگاهی از مسائل؛ تلاش در شکل دادن هویت نسل جدید؛ مناعت طبع و پرشور و انگیزه بودن؛ اولویت‌بندی و خطرپذیری برای اقتدار علمی؛ آینده‌نگری و نگرش درست در حفظ گفتمان علمی</p>	<p>شاخصه‌های جویندگان دانش</p>
	<p>نوگرایی و ابتکار بر طبق ارزش‌های انقلاب؛ هدفمند عمل نمودن و پرهیز نمودن از تقلیدهای کورکورانه؛ اجتناب از خودباختگی و یأس؛ شکستن تهجر و جمود و جزمی‌گری؛ حرکت کردن در چارچوب ارزش‌ها؛ از بین بردن بن‌بست‌ها و حرکت در مسیر نوزایی و بهبود مستمر؛ تقویت روح خلاقیت و نوآوری؛ نوآوری علمی یعنی ایجاد علم به معنای واقعی؛ منافات داشتن نوآوری با تقلید</p>	<p>ابتکار علمی و نوآوری</p>
	<p>داشتن انضباط کاری؛ نظم مطلوب، هماهنگ با تقوا و هم‌راستا با آن؛ بهره‌گیری از نظم در امور؛ تأکید بر وارد شدن نظم به قلمروی زندگی خصوصی و اجتماعی</p>	<p>نظم و انضباط</p>
	<p>پی‌گیری خواسته‌های مردم در نظام اجتماعی؛ تلاش در مسیر تعالی مردم و کمک به آن‌ها؛ انسجام و اتحاد؛ مسئولیت‌پذیر بودن؛ ایستادگی و پایداری؛ فراهم کردن پایگاه‌های اجتماعی به‌منظور تعامل با مردم؛ نگرش و تفسیر ما از زندگی در رفتار اجتماعی ما بروز می‌کند؛ اجتناب از توجه کردن به مسائل حاشیه‌ای؛ همکاری و تعاون؛ حس یگانگی با مردم</p>	<p>تعامل با مردم</p>

مصادیق	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
	<p>توجه داشتن به مسئولیت اجتماعی؛ تشویق به تلاش در انجام کار و ارزشمند دانستن این مهم؛ درست انجام دادن وظایف اجتماعی و مسئولیت‌ها؛ تعمیق و گسترش درک آگاهانه از مسئولیت‌ها و وظایف اجتماعی؛ مردمی بودن و ساده‌زیستی؛ دلسوز بودن در کار و در مسئولیت؛ نهادینه کردن فرهنگ سازمان‌ها براساس کرامت انسانی؛ رسیدگی و تفقد از زیردست؛ همکاری و جدیت در امور</p>	<p>وظایف اجتماعی</p>
	<p>عبادت بودن و عمل صالح بودن کار در فرهنگ اسلامی؛ باید کار را وظیفه انسانی بدانیم؛ فراهم ساختن اشتیاق به کار در جامعه؛ خدمت باید بدون توقع و صادقانه باشد؛ روحیه جهادی همراه با عمل به تکلیف و سخت‌کوشی است؛ کار باید مخلصانه و بدون خودنمایی باشد؛ ضرورت مشخص شدن جایگاه کار در بینش عمومی؛ روحیه جهادی یعنی مسابقه دادن در ارائه خدمت؛ کار حلقه مهم و اساسی در برطرف کردن نیازها؛ جهاد دانستن فعالیت کارگر؛ خدمت به مردم سرلوحه همه اهداف باشد؛ کار باید با نیت خدایی و در مسیر رضای خدا صورت گیرد</p>	<p>کار و فعالیت</p>
	<p>اعتدال و همراهی با عقلانیت و معنویت؛ تأکید بر میانه‌روی در انجام همه کارها و در همه ابعاد زندگی؛ اسلام مظهر و سرچشمه تعادل‌ورزی؛ میانه‌روی یعنی درگیر افراط نشدن در هیچ مسیری؛ میانه‌روی و اعتدال در گفتار، افکار و کردار؛ متعادل بودن در داشتن حب و بغض؛ هدف و رسالت انبیا برقراری عدل و اعتدال</p>	<p>اعتدال‌ورزی در همه امور</p>
	<p>اهتمام مسئولان به بسط عدالت اقتصادی در همه امور؛ اهمیت فراوان دوری کردن مسئولان دولتی از ولخرجی و تجمل‌گرایی و اسراف و نزدیک شدن به رعایت اندازه؛ ضرورت سوق دادن مردم به قناعت‌ورزی و تدبیر و مدیریت در مصرف؛ دست‌گیری کردن از ضعفا؛ تأمین شایسته معیشت</p>	<p>عدالت محوری</p>
	<p>قطع وابستگی به دیگران از طریق به کار گرفتن ذهن‌های خلاق در اقتصاد؛ افزایش تولیدات علمی و تکیه بر فراگیری دانش موردنیاز در عرصه اقتصاد؛ اقتصاد پایدار و قوی در سایه وابستگی دانش و کار به یکدیگر؛ مبتنی بودن اقتصاد بر پایه‌های دانش؛ تولید علمی و فراگیری دانش لازم در اقتصاد حلقه اساسی پیشرفت</p>	<p>جهت‌دهی علمی در امور اقتصادی</p>

مصادیق	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
	<p>ضرورت حمایت از کار و سرمایه ایرانی؛ قدرتمندی در سایه خودکفایی و تولید ملی؛ پرهیز از حرص و طمع، هوس رانی و تفاخر؛ اجتناب از بی بصیرتی در شناخت شرایط از جمله شرایط اقتصادی؛ اجتناب از تجمل گرایی و رعایت ارزش های اخلاقی؛ پرهیز و اجتناب از مصرف کالاهای غیر ایرانی و تأکید بر استفاده از کالای داخلی؛ اجتناب از مصرف گرایی و توقعات بالا</p>	<p>بصیرت و شناخت شرایط اقتصادی</p>
	<p>کار، عامل اصلی برطرف ساختن نیازها؛ دوری کردن از بیکاری و اجتناب از ضعف در مهارت آموزی؛ کار باید وظیفه انسانی دانسته شود؛ پیدا کردن جایگاه اصلی کار در بینش عمومی؛ کار در منطق اسلامی عمل صالح و عبادت است</p>	<p>کار مستمر و اجتناب از بیکاری</p>
	<p>رعایت کردن حدود مصرف؛ جلوگیری از اسراف و رعایت قناعت؛ ضرورت توجه مسئولان در مصرف انرژی و کالا در امور اداری و سازمانی؛ وظیفه همه مسئولان اعم از اقتصادی و اجرایی و فرهنگی به اهتمام داشتن انضباط در مصرف؛ مصرف کردن به اندازه</p>	<p>پرهیز از اسراف</p>
	<p>استحکام بخشی به معنویت و تدین و افزایش دادن روح ایمان در اقتصاد جامعه؛ پرهیز از بی توجه بودن به دستورات اقتصادی اسلام و موضوع درآمدهای حلال و حرام؛ تعریف اسراف و شناسایی مصادیق آن؛ شاکر بودن، فضیلت بزرگ اخلاقی؛ ضرورت فرهنگ سازی در موضوع مصرف و قناعت</p>	<p>توجه به اخلاق در اقتصاد</p>
	<p>خانواده مکانی برای چشیدن طعم محبت و زندگی؛ ضرورت مواظبت و مراقبت از خانواده؛ رفتار عادلانه و مهربانی و تعامل با اعضای خانواده؛ اشتباه بزرگ افراد دریغ نمودن آغوش پرمهر مادر در تربیت؛ آغوش پر از محبت مادر بهترین روش برای تربیت فرزند و منطبق با طبیعت بشری زنانه</p>	<p>جایگاه مهم خانواده</p>
	<p>جایگاه متزلزل زن و خانواده در سبک زندگی غربی؛ پیامدهای زبان بار ناسی از بی توجه به خانواده در فرهنگ غرب؛ شاخص های اساسی فرهنگ غرب: بی توجهی به نهاد خانواده و نقش مادر در انسان سازی و رشد بینش فرزندان؛ اصلی ترین وسیله نفوذ غربی ها در میان ملت ها متزلزل خانواده است؛ متلاشی شدن و از هم گسیخته بودن خانواده ها در غرب</p>	<p>تزلزل خانواده در غرب</p>

مصادیق	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
	فرهنگ غربی و ترویج بی‌هویتی، فروپاشی و اضمحلال خانواده، رهاشدگی و آزادی جنسی، فقدان محبت و عشق در خانواده؛ عنصر اصلی در تشکیل و حفظ نهاد خانواده، زن است؛ بی‌هویتی بالای دامن‌گیر نسل‌های کشورهای غربی؛ اهمیت دانستن اینکه حجاب و عفاف مانع پیشرفت است، توطئه غربی‌هاست؛ برنامه‌ریزی فرهنگ غرب برای دشمنی و عنادورزی با ارزش‌ها و اخلاق، عادی جلوه دادن گناه و ترویج فساد؛ طرح و برنامه غربی‌ها برای خدشه‌دار کردن ارتباط میان حجاب و پیشرفت	حجاب بانوان
	پرهیز از تجمل‌گرایی و توجه به تقوا در موضوع ازدواج؛ اجتناب از اتخاذ معیارهای غلط در ازدواج؛ تأکید بر اهمیت موضوع ازدواج و ضرورت فراهم ساختن شرایط ازدواج آسان؛ در خواست مهریه‌های سنگین امری ناپسندیده و مصداق دادوستد پولی در ازدواج	اهمیت ازدواج
	گرایش به تجمل‌گرایی و مدگرایی یعنی رخنه کردن یک انحراف بزرگ در جامعه؛ یک نمونه تأسف‌بار مدگرایی: افراط در نمایش دادن و آرایش کردن مردان و زنان؛ ضرورت بی‌اعتنایی بانوان به مدهای غربی و تلاش در مسیر اندیشه‌ورزی؛ آرمان‌خواهی و متفکر بودن و اندیشه‌ورزی زنان جوامع سوم هرگز مطلوب دشمن نیست؛ مفید بودن فعالیت‌های اجتماعی بانوان، ولی شایسته نبودن استنکاف از آوردن فرزند به دلیل فعالیت‌های بیرون از خانه	نکوهش مدگرایی
	زمان‌شناسی و قدرت تحلیل شرایط و موقعیت‌ها؛ اهمیت روشنگری در شرایط خفقان و خاموشی؛ بصیرت‌افزایی به منظور کوتاه کردن دست فتنه؛ شکست به دلیل فقدان بصیرت در فضای آشوب و فتنه	بصیرت سیاسی و آگاهی از شرایط
	جدی دانستن تهدیدها علیه اسلام و نظام؛ شایعه‌پراکنی و بداخلاقی رسانه‌ای وسیله‌ای کثیف برای اهداف و اغراض سیاسی؛ استکبارستیزی و تلاش برای پیشرفت و عزت جهان اسلام؛ واقع‌گرایی و ایجاد نکردن وحشت و رعب در میان مردم؛ ظلم‌ستیزی و مرام دفاع از مظلومان؛ حرکتهای اصیل انقلابی در مسیر بقای کشور و اقتدار بین‌المللی	ظلم‌ستیزی
	آمادگی همه‌جانبه در سایه تلاش دسته‌جمعی همه افراد جامعه؛ اهمیت اعتماد متقابل میان دستگاه‌ها و مردم؛ اعتماد مردم، سرمایه مهم و اصلی نظام؛ اجتناب مسئولان از اشرافی‌گری و ضرورت ساده‌زیستی	اقتدار سیاسی

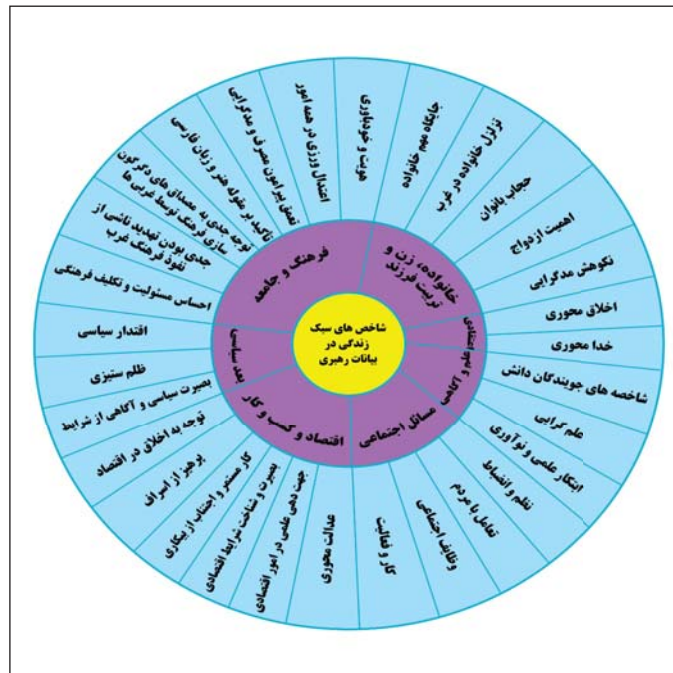
مصادیق	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
	وظیفه خطیر اندیشمندان و نخبگان و جوانان برای کار فرهنگ‌سازی؛ بررسی کردن و عدم تقلید از فرهنگ غیراسلامی؛ تدریجی بودن کار فرهنگی و دفعی نبودن امور فرهنگی؛ رسالت فرهنگ‌سازان و تصحیح نمودن ارتباطات فرهنگی براساس فرهنگ اسلامی	احساس مسئولیت و تکلیف فرهنگی
	فرهنگ غرب، مبتنی بر تهاجم است و یک فرهنگ مهاجم است؛ فرهنگ غرب، همچون شبکه‌ای از خصوصیات مهاجم و نفوذکننده؛ هدف زندگی در فرهنگ غربی فاصله گرفتن از تعالی روحی و آرمان‌های معنوی و دنبال کردن ثروت و پول؛ تغییر کردن تاریخ ملتها و کشورها به واسطه ورود فرهنگ غربی	جدی بودن تهدید ناشی از نفوذ فرهنگ غرب
	هنر، رساترین ابزار برای انتقال مفاهیم؛ هنر بهترین ابزار برای انتقال مفاهیم و پیام؛ غنی بودن و ظرفیت فراوان ادبیات فارسی؛ هنر حقیقتی فاخر و مسئولیت‌زا؛ ترکیب‌پذیری و شیوایی زبان فارسی؛ تجلی هنر در فیلم و نمایش و شعر و ادبیات	تأکید بر مقوله هنر و زبان فارسی
	اجتناب از برداشت‌های سطحی و کوتاه‌نظر درباره مدگرایی و تجدد؛ تحمیل مد در قالب برداشت غلط از مفهوم تجدد؛ تقلید تأسفبار از غرب، با سوءبرداشت از مفهوم تجدد؛ تجدد واقعی در مثنی ظاهری و تفکر متعادل بروز می‌یابد	تعمق پیرامون مصرف و مدگرایی
	معنویت، پیوند میان هویت اسلامی و دینی؛ ضرورت یکپارچگی اقوام مختلف با یکدیگر؛ توجه به هویت اسلامی و انقلابی؛ ارج نهادن به هویت ملی و حفظ آن؛ واقع‌بینی و توجه به نکات مثبت و منفی فرهنگ غرب	هویت و خودباوری

کدگذاری انتخابی

شکل‌گیری مؤلفه‌ها در مرحله قبلی صورت گرفت. حال در این مرحله، مؤلفه‌های به‌دست آمده از مراحل قبلی را مورد کنکاش دقیق‌تری قرار می‌دهیم تا بتوانیم اشتراکات آن‌ها را شناسایی کنیم و نیز بر اساس این وجوه مشترک، آن‌ها را در دسته‌بندی‌های کلی‌تر جای می‌دهیم تا به صورت محدودتری درآیند.

متغیر مستقل	ابعاد (Dimensions)	مؤلفه‌ها (Components)
سبک زندگی در بیانات رهبری	اعتقادی	اخلاق محوری
		خدا محوری
	علم و آگاهی	شاخصه‌های جویندگان دانش
		علم‌گرایی
		ابتکار علمی و نوآوری
	مسائل اجتماعی	نظم و انضباط
		تعامل با مردم
		وظایف اجتماعی
		کار و فعالیت
	اقتصاد و کسب و کار	عدالت محوری
		جهت‌دهی علمی در امور اقتصادی
		بصیرت و شناخت شرایط اقتصادی
		کار مستمر و اجتناب از بیکاری
		پرهیز از اسراف
		توجه به اخلاق در اقتصاد
	بعد سیاسی	بصیرت سیاسی و آگاهی از شرایط
		ظلم‌ستیزی
		اقتدار سیاسی
	فرهنگ و جامعه	احساس مسئولیت و تکلیف فرهنگی
		جدی بودن تهدید ناشی از نفوذ فرهنگ غرب
		توجه جدی به مصداق‌های دگرگون‌سازی فرهنگ توسط غربی‌ها
		تأکید بر مقوله هنر و زبان فارسی
		تعمق پیرامون مصرف و مدگرایی
		اعتدال‌ورزی در همه امور
		هویت و خودباوری
	خانواده، زن و تربیت فرزند	جایگاه مهم خانواده
		تزلزل خانواده در غرب
		حجاب بانوان
		اهمیت ازدواج
		نکوهش مدگرایی

با توجه به مراحل قبلی و مؤلفه‌هایی که از دل بیانات رهبری معظم پیرامون سبک زندگی، استخراج شد، طبیعتاً تصویر پربارتر و غنی‌تری از مؤلفه‌ها و مفاهیم را می‌توان از بیانات ایشان پدیدار نمود. از این رو در این مرحله تلاش می‌کنیم تا در راستای تکوین نظریه، یافته‌های قبلی را مورد پالایش قرار دهیم و تجزیه و تحلیل پایانی را به صورت الگو مدون سازیم.

شاخص‌های سبک زندگی در بیانات رهبری (مدظله)

نتیجه‌گیری

یکی از عرصه‌های مهم و اثرگذار که نیازمند توجه جدی همگان است، سبک زندگی است. اگر سبک زندگی افراد، مسیر درست و حقیقی خود را طی نکنند، نتیجه‌ای جز نابودی و هدر رفتن استعدادها را در پی نخواهد داشت؛ ولی اگر سبک زندگی به درستی انتخاب شود، می‌تواند زمینه‌ای برای رشد و تعالی تمدن اسلامی باشد. از این رو، سبک زندگی افراد و مسیری که طی آن برمی‌گزینند، تأثیرات ارزنده‌ای بر زندگی آن‌ها خواهد گذاشت. به کارگیری و استفاده از مفهوم سبک زندگی، در درک تحولات فرهنگی پنهان و نگران‌کننده

تهدیدات فرهنگی بسیار کاربردی می‌نماید. سبک زندگی محلی است که بروز هویت‌های نوظهور را که قصد انجام رفتارهای متمایز از فرهنگ غالب را دارند تا به نتایج و اهداف موردنظر خود نزدیک شوند، امکان‌پذیر می‌سازد؛ زیرا این رفتارهای جدید از نظر کنش‌گران کم‌هزینه است و مجازات‌ها و عواقب رسمی و غیررسمی از سوی متولیان فرهنگ رسمی و حاملان فرهنگ حاکم (و تا حدودی سنتی) را کمتر به دنبال دارد؛ بنابراین نسل‌های جدید یا گروه‌های تحول‌خواه و مدرن از طریق تغییر ماهیت، جهت و محتوای رفتارهای فراغتی و تفریحی و مصرفی خود در فضاهای باز به شیوه آسان‌تری عمل می‌کنند و نگرانی جدی در خصوص احتمال طرد یا ایجاد تنش در هنگام نمایش این رفتارهای جدید خود را ندارند. به همین سبب، نیروهای رقیب یا حریف نظام فرهنگی موجود نیز از طریق رسانه‌ها، دستگاه‌های اطلاع‌رسانی و سایر ابزارها قصد اثرگذاری بر این حوزه را دارند. به‌هرحال، صرف‌نظر از وجود تعمد و برنامه‌ریزی در ایجاد تغییرات رفتاری یا اتخاذ فرضیه مبنی بر طبیعی بودن چنین تغییراتی و فقدان نیرو و عقبه برای این تحولات، نفس بروز این تغییرات همواره می‌تواند در تغایر و تباین با نظام فرهنگی موجود باشد (حاجیانی، ۱۳۸۶).

رهبر معظم انقلاب، تأکید ویژه‌ای بر این موضوع داشته و ابعاد مختلفی از آن را مطرح نموده و اهتمام ویژه‌ای به مفهوم‌سازی و کاربردی نمودن موضوع سبک زندگی داشته‌اند.

ایشان بارها و بارها در جلسات مختلف و خطاب به اقشار مختلف مردم و نیز خطاب به مسئولین نهادهای مختلف، بر اهمیت این موضوع تأکید نمودند و پیشتر نیز در بیانیه گام دوم انقلاب، مقوله سبک زندگی را موردبررسی قرار داده‌اند.

رهبری معظم، همواره اندیشمندان جامعه و عالمان و نخبگان دلسوز را خطاب قرار داده و به غافل نشدن از این موضوع و کار و تلاش در این حوزه فراخوانده‌اند.

با توجه به اهمیت این موضوع، نویسندگان این مقاله تلاش نمودند تا شاخص‌های سبک زندگی در بیانات رهبر معظم انقلاب را احصا و بررسی نمایند. در این زمینه، پیشنهادهای زیر مطرح می‌شود:

پیشنهادها

پیشنهادهای زیر را می‌توان بیان نمود:

۱. سبک زندگی مقوله بسیار مهمی است که نیازمند توجه مسئولان در بخش‌های مختلف جامعه است. یکی از اثرگذارترین این بخش‌ها، نهادهای آموزشی و پرورشی است که در رأس آن‌ها آموزش و پرورش و دانشگاه‌ها قرار دارند. در این راستا ضرورت دارد که مباحث آموزشی

درباره سبک زندگی و مبانی آن به دانش آموزان آموزش داده شود و مسائلی که سبک زندگی ایرانی-اسلامی را مورد تهدید قرار می‌دهد، برای آن‌ها بازکاوی گردد. بدون شک این موضوع مهم باید به‌طور ریشه‌ای و از سال‌های نخستین آموزش، به مخاطبان یاد داده شود و از آن‌ها خواسته شود تا در این زمینه تفکر و تعمق کنند.

۲. عنصر بسیار مهمی که در سبک زندگی، خود را نشان می‌دهد، موضوع فرهنگ و مسائل مربوط به آن است. همان‌طور که قبلاً نیز بیان شد، ریشه و اساس شکل‌گیری بسیاری از شاخص‌های سبک زندگی، مبتنی بر فرهنگ است. از این‌رو متولیان فرهنگی کشور باید به وحدت رویه و انسجام فکری در حوزه سبک زندگی برسند. به عبارت دیگر باید نهادهای مختلفی که داعیه‌دار بحث فرهنگ در کشور هستند، همچون وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، شورای عالی انقلاب فرهنگی، سازمان تبلیغات اسلامی و سایر نهادهای مسئول، در نشست‌های تخصصی و در کارگروه‌های ویژه خود به‌صورت علمی این مباحث را پیگیری نمایند و در قالب فوریت‌هایی با محدوده زمانی مشخص، آن را به‌صورت عملیاتی درآورند. بدیهی است که چنانچه فرایند بازخوردگیری وجود نداشته باشد، این نهادها هرگز نمی‌توانند مسئولیت خود را به نحو احسن انجام دهند؛ بنابراین باید برنامه‌ای تدوین گردد که در چارچوب آن، نهادهای ذی‌ربط ملزم به پاسخگویی در این زمینه باشند و به عبارت روشن‌تر، توضیح دهند که در زمینه عملی نمودن شاخص‌های سبک زندگی، دقیقاً چه فعالیت‌هایی را انجام داده‌اند.

۳. از جمله نهادهای بسیار مهمی که نقش اساسی در عملیاتی کردن شاخص‌های سبک زندگی دارند، متولیان اقتصادی و مسئولان نهادهای مالی و اعتباری می‌باشند. برای مثال، بانک‌ها با ارائه دادن وام مربوط به ازدواج و جهیزیه، می‌توانند در فراهم نمودن شرایط کسب‌وکار و نیز تسهیل امر ازدواج، بسیار کارگشا باشند.

۴. مطالعات تطبیقی و بررسی تجارب دیگران در هر فعالیت علمی که می‌خواهد به فرایندی عملی تبدیل شود، راه‌حلی کلیدی است. موضوع سبک زندگی نیز از این امر مستثنا نیست. بدیهی است که مطالعات تطبیقی در کشورهای اسلامی و غربی و بررسی تجارب آن‌ها در زمینه‌هایی که به موفقیت رسیده‌اند، بسیار مهم است. در این راستا می‌توان برای زوج‌های موفق و کسانی که دغدغه پیاده‌سازی سبک زندگی ایرانی-اسلامی را دارند، زمینه‌ای را فراهم کرد که در قالب فرصت‌های مطالعاتی، به مناطق مختلف سفر کنند و از دستاوردهای موفق آن‌ها در این زمینه استفاده کنند و آن‌ها را در کشور پیاده‌سازی نمایند.

منابع

- ۱- استراوس، آنسلم و کوربین (۱۳۸۷)، *اصول و روش تحقیق کیفی، نظریه‌مبنایی، رویه‌ها، شیوه‌ها*، ترجمه: بیوک میرزایی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ۲- بهادری، علی، (۱۳۹۷)، «پژوهش کیفی داده بنیاد، کدگذاری و اهمیت، مراحل و شیوه اجرای آن در کارورزی دانشگاه فرهنگیان»، *دوفصلنامه راهبردهای نوین تربیت معلمان*، س ۴، ش ۵.
- ۳- بودریار، (۱۳۸۹)، *جامعه مصرفی*، ترجمه: پیروز ایزدی، تهران: ثالث.
- ۴- حاجیانی، ابراهیم، (۱۳۸۶)، «سبک زندگی و مطالعات راهبردی»، *پژوهشنامه پژوهشکده تحقیقات استراتژیک*، ش ۱۱.
- ۵- سخنرانی مقام معظم رهبری در جمع مردم خراسان شمالی، ۲۳ مهر ۱۳۹۱.
- ۶- سیدمن، استیون، (۱۳۸۶)، *کشاکش آرا در جامعه‌شناسی*، ترجمه: هادی جلیلی، تهران: نشر نی.
- ۷- عیدی‌زاده، رضا و احمدی بلوطکی، حاجی محمد، (۱۳۹۷)، «مطالعه رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی واتساپ و تلگرام با سبک زندگی دانشجویان رشته‌های علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران»، *مطالعات جامعه‌شناسی*، س ۱۰، ش ۳۸.
- ۸- مجد، علی‌اکبر، (۱۳۸۹)، «سبک زندگی جوانان ساکن شهر مشهد»، *پایان‌نامه دکتری*، دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی.
- ۹- منصوریان، یزدان، (۱۳۸۶)، *گراندد تنوری چیست و چه کاربردی دارد*، ویژه‌نامه همایش علم اطلاعات و جامعه اطلاعاتی، اصفهان: دانشگاه اصفهان.
- ۱۰- مهرابی، امیر، حسین خنیفر، علینقی امیری، حسن زارعی متین و غلامرضا جندقی، (۱۳۹۰)، «معرفی روش‌شناسی نظریه داده‌بنیاد برای تحقیقات اسلامی (ارائه یک نمونه)»، *مدیریت فرهنگ سازمانی*، س ۹، ش ۲۳.
- 11- Bethany D. Frampton, Jeffrey T. Child (2013) Friend or not to friend: Coworker Facebook friend requests as an application of communication privacy management theory, *Computers in Human Behavior* 29, 2257–2264
- 12- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis, *Psychological Bulletin*, 98, 310-357
- 13- Ellison, N. B., Steineld, C., & Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook "Friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143–1168.
- 14- Grosseck, Gabriela, Ramona, Bran, Laurentiu, Tiru (2011) Dear teacher, what should I write on my wall? A case study on academic uses of Facebook, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 15, 1425-1430
- 15- Hew, K.F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in Human Behaviour*. Article available at doi:10.1016/j.chb.2010.11.020.
- 16- Mirowsky, J. & Ross, C. E. (1989). Social causes of psychological distress. Hawthorne, NY: Aldine De Gruyter
- 17- Shu-Chu Sarrina Li (2013) Lifestyle orientations and the adoption of Internet-related technologies in Taiwan, *Telecommunications Policy*, Available online 29 April 2013.

REFERENCES

- 1- Bahadori, Ali, (2018), Pajooresh Keyfi Dadeh Bonyad Kodgozari va Ahamiyyat Marahel va Shiveh Ejraye an dar Karvarzi Daneshgah Farhangiyan (Qualitative research of foundation data, coding and its importance, steps and implementation method in Farhangian University's internship), two-quarter magazine of new teacher training strategies, Vol. 4, No. 5.
- 2- Baudrillard, (2010), Jameah Masrafi (Consumer Society), translated by Pirouz Izadi, Tehran: Thaleth.
- 3- Bethany D. Frampton, Jeffrey T. Child (2013) Friend or not to friend: Coworker Facebook friend requests as an application of communication privacy management theory, *Computers in Human Behavior* 29, 2257–2264
- 4- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis, *Psychological Bulletin*, 98, 310-357
- 5- Eidizadeh, Reza and Ahmadi Balootaki, Haji Mohammad, (2018), "Study of the relationship between the use of social networks of WhatsApp and Telegram and the lifestyle of social science students of the Islamic Azad University, Research Sciences Unit of Tehran", *Sociological Studies*, Vol. 10, No. 38.
- 6- Ellison, N. B., Steineld, C., & Lampe, C. (2007). The benets of Facebook "Friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), 1143–1168.
- 7- Grosseck, Gabriela, Ramona, Bran, Laurentiu, Tiru (2011) Dear teacher, what should I write on my wall? A case study on academic uses of Facebook, *Procedia Social and Behavioral Sciences* 15, 1425-1430
- 8- Hajiani, Ebrahim, (2016), *Sebk Zendegi va Motaleat Rahbordi (Lifestyle and strategic studies)*, research journal of the Strategic Research Institute, No. 11.
- 9- Hew, K.F. (2011). Students' and teachers' use of Facebook. *Computers in Human Behaviour*. Article available at doi:10.1016/j.chb.2010.11.020.
- 10- Majd, Ali Akbar, (2010), *Sebke Zendegi Javanan Sakene Shahre Mashhad (The lifestyle of the youth living in Mashhad)*", PhD thesis, Faculty of Literature, Ferdowsi University.
- 11- Mansourian, Yazdan, (2007), *What is Grounded Theory and what is its application?* Special issue of Information Science and Information Society Conference, Isfahan: Isfahan University.
- 12- Mehrabi, Amir, Hossein Khanifar, Alinaqi Amiri, Hasan Zarei Mateen and Gholamreza Jandaghi, (2011), *Moarrefi Raveshshenasi Nazariyeh Dade Bonyad beraye Tahqiqat Eslami (Introducing the methodology of database theory for Islamic research (presenting an example))*", *Organizational Culture Management*, Vol.9, No. 23.
- 13- Mirowsky, J. & Ross, C. E. (1989). *Social causes of psychological distress*. Hawthorne, NY: Aldine De Gruyter
- 14- Seidman, Steven, (2007), *Keshakesh Aara dar Jameah Shenasi (Conflict of Opin-*

- ions in Sociology), translated by: Hadi Jalili, Tehran: Ney Publishing.
- 15- Shu-Chu Sarrina Li (2013) Lifestyle orientations and the adoption of Internet-related technologies in Taiwan, Telecommunications Policy, Available online 29 April 2013.
- 16- Strauss, Anselm and Corbin (2019), Osoul va Ravesh Tahghigh Keyfi Nazariyeh Mabnayi Raviyyeha Siveha (Principles and Method of Qualitative Research, Basic Theory, Procedures, Methods), Translation: Bieuk Mirzaei, Tehran: Research Institute of Humanities and Cultural Studies.
- 17- The Supreme Leader's speech to the people of North Khorasan, Mehr 23, 2011.